

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Deluje vsak dan opoldne — Mesecna naročnina 11.— Kr.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in tiskanje v Italiji in tiskanje v Italiji
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANORačuni pri poštno delovnem dnevu:
Ljubljana št. 10-381CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Visoka in ponosna beseda Duceja

Odgovor na drzne laži in grožnje sovražnika

„Ni niti najmanjšega dvoma, da se bo v tej orjaški igri, ki mora ustvariti novo Evropo, odločilno in končno veljavno zmaga nasmejela orožju Osi“

Bollettino

No 921

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 2 dicembre il seguente bollettino n. 921:

In Cirenaica intenso fuoco di artiglierie su concentramenti di forze avversarie.

Ripetuti scontri di reparti motorizzati nella regione tunisina hanno avuto esito nettamente favorevole alle truppe dell'Asse che respingevano il nemico e guadagnavano terreno, facendone alcune decine di prigionieri.

Campi di aviazione, nodi stradali, ammassamenti di automezzi sono stati pure attaccati con visibili risultati da velivoli da combattimento nostri e germanici nel settore Cirenaico e in Tunisia.

Nostre formazioni aeree hanno bombardato le attrezzature portuali di Bona e Algeri colpendo e incendiando navi alla fonda; in successivi duelli con la caccia britannica cinque Spitfire venivano abbattuti.

Nel corso della giornata dieci altri aerei avversari precipitarono sotto il tiro dei cacciatori italiani e tedeschi, mentre quattro erano di trutti durante incursioni su Gela e Comiso.

Tre nostri apparecchi non hanno fatto ritorno dalle operazioni.

La formazione aerea che in pieno giorno ha ieri bombardato il porto di Bona colpendo e incendiando navi e abbattendo cinque caccia nemici, era condotta dal tenente colonnello pilota Antonio Fadda, comandante dell'89 gruppo bombardamento.

Vojno poročilo št. 921

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 2. decembra naslednje 921 vojno poročilo:

V Cirenaiki hud topniški ogenj na zbirališčih sovražnih sil.

Ponovni spopadi motoriziranih oklopnih oddelkov v področju Tunisa so se zavrhili z zelo ugodnim izidom za osme, ki so odbile sovražnika ter pridobile na zemlji. Zajete so tudi nekoliko desetov ajenkov.

Letalska, cestna križišča ter zbirališča motornih sredstev so bila cilji napada naših in nemških bojnih letal v Cirenaiki in v Tunisu. Uspehi teh napadov so bili veliki.

Naši letalski oddelki so bombardirali pristaniške naprave v Boni in v Alžiru ter so zadeli in zažgali tam zasidrane ladje. V uspešnih letalskih dvobojih z britanskimi letali je bilo zbitih 5 letal tipa Spitfire.

V teku dneva se je nadaljevalo 10 sovražnih letal zrušilo pod streli italijanskih in nemških lovcev, dočim so bili štirje ujeti. med letom nad Gelo in Comiso. Tri naša letala se niso vrnila v noč.

Letalska formacija, ki je večer sredi dneva bombardirala pristanišče Bona in zadela ter zažgala ladje ter sestrelila pet sovražnih letal, je bila pod poveljstvom podpolkovnika-pilota Antonia Fadda, poveljnika 89. skupine bombnikov.

Nemško vojno poročilo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. dec. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo dnešnje naslednje poročilo:

Pri sunku nemških čet severno od Tereka je bil sovražnik vržen nazaj; privedenih je bilo več sto ujetnikov.

Med Volgo in Donom so zaradi hudih izgub Sovjeti večer izvajali samo šibke napade.

Napadi v velikem loku Dona so bili v protinapadih zavrnjeni.

Proti močnejšim sovražnikovim skupinam ob srednjem toku Dona so uspešno posegli v borbo močni oddelki nemških in italijanskih bojnih letal.

V srednjem odseku fronte in na področju Rimenskega jezera so nadalje v teku ogorčene borbe. Sovjeti so pri več brezuspešnih napadih doživeli spet visoke krvave izgube in izgubili tudi 25 oklopnih vozil. Letalske sile so obstreljevale sovražno pehoto in oklopne sile, kakor tudi topniške postojanke in ceste za dovoz 22 oklopnih voz je bilo zadetih z bombami.

Letalstvo je prizadejalo anglistim čen-tam v zapadni Cirenaiki znatne materialne izgube. V Tunisu so nemško-talijanske re-te prešle v protinapad in vrgle sovražnika iz več krajev. Privedenih je bilo večje šte-vilo ujetnikov. Oddelki sovražnih padalcev so bili razkoprceni in uničenih 8 oklop-nih voz. Nemski lovci so sestrelili jedrnen brez lastnih izgub 8 angleških lovcev.

Duce je govoril danes zjutraj na plenarnem zborovanju zakonodajnih komisij Zbornice fašijev in korporacij. Vsi narodni svetniki so bili običeni v fašistično uniformo. Tribuna za senatorje je bila nabito polna. Ko se je zborovanje otvorilo, je predsednik Dino Grandi poročal o

dovoljenih dopustih tistim svetnikom, ki so jih bili zaprosili. Ob 11. je vstopil v dvorano Duce, pozdravljen s toplimi vzkliki. Tajnik PNF je odredil pozdrav Duceju in ob ponovnem vzklikanju je Duce začel govoriti.

njene vrline. Tako se je Japonska obogatelja na surovinah, za katere so osiromašili naši neprijatelji, in ne mine dan, da bi ameriški ponos ne bil zadet, ne bil zdrobljen.

Kje so danes ameriški preroki, ki so mislili, na likvidacijo Japonske v treh tednih ali kvečjemu v treh mesecih? Očividno niso vedeli ničesar o vojaški sili Japonske in razen tega o njenem moralnem ustroju, zaradi katerega v tej deželi Cesar ni le avtoriteta, ampak dignite-ta božanstva in katerega vojaški padli v boju postanejo bogovi. Je v resnici težko premagati narod, ki ima v sebi moralne rezerve take vrste.

Izkrcanje Anglosasov v Severni Afriki

Tretji dogodek: izkrcanje Angloameričanov v Severni Afriki, ali »tragi-komedi-ja pričakovanj«.

V resnici v življenju ni vedno prednost videti preko grča; toda tudi to se je dalo lažje predvidevati. Informacij ni nedostajalo. Tiho soglasje med ameriški-mi oficirji v civilni in francoskim oficirji v uniformi, je bilo očitno. Vsi v Franciji so bili pristaši čakanja, to je vsi so stali

in morda še stoji in morda bolj ko prej pri oknu. Izkrcanje ni bilo nič slavnega, ker se je izvršilo po skrivni napovedi. Nikoli nisem polagal prevelike važnosti na častne besede, na prepogoste častne besede, ki so bile izmenjane. Naposled pa, ko so stvari došle do svojega epiloga z izkrcanjem dne 8. novembra, sem obvestil Berlin, da je neizogiben in potreben takojšen ukrep, zasedba vse Francije s Korziko vred.

Führer in jaz sva hotela še enkrat verjeti tej tolikokrat dani častni besedi, namreč častni besedi admirala, ki je poveljeval brodom v Toulonu. Hotela sva verjeti. V izvestnem trenutku pa so bili dokazi, da se misli na pobeg brodom in na združenje z britanskimi brodomi, ki se je pač dvakrat približalo med Baleari in med Sardinijo, tako očitni, da tudi v tem primeru ni bilo izgubljati niti minute časa. Treba je bilo zasesti Toulon in odstraniti nevarnost. To se je tudi napravilo.

Anglosaška propaganda olepšuje z neresničnimi podrobnostmi to epizodo. Nič junakega ni bilo na francoski strani, kajti mrtva so našli dva ranjencev pa sedemnajst. Razorožitev vojnih odredov ter letalstva se je izvršila v popolnem redu, lahko se reče ob popolni moralni neude-leženosti vsega francoskega naroda.

Za Domovino so padli

Avtentične številke o škodi in žrtvah v bombardiranih mestih in o izgubah Oboroženih sil

Vzporedno z obnovitvijo ofenzive na fronti pri Alameinu, — bila je to edina zmaga, ki jo je doslej Velika Britanija lahko zabeležila — so se začela bombardiranja italijanskih mest. Glede tega bombardiranja bom sedaj dal točne številke (zanje odgovarjata podatnik za notranje zadeve za točnost števila padlih, minister javnih del za točnost pretrpljene škode). Navajam te številke, da dokazem, da so bile nekatere vesti, ki so se širile, pretirane, in da dokazem, da so Anglični pred-vsem bombardirali civilne četrti naših mest.

V Milanu je popolnoma porušenih trideset hiš, težko poškodovanih štiri sto enajst, lahko poškodovanih tisoč devet sto tri in sedemdeset, skupno zadetih hiš dva tisoč štiri sto štirinajst.

V Turinu je popolnoma porušenih hiš sto ena in šestdeset, težko poškodovanih osem sto štiri in sedemdeset, lahko poškodovanih dva tisoč sto pet in devetdeset, vseh zadetih hiš tri tisoč dve sto trideset.

V Savoni je popolnoma porušenih šest hiš, težko poškodovanih štiri in štirideset, lahko poškodovanih devet sto sedemdeset, skupaj zadetih hiš tisoč dvajset.

V Genui je popolnoma razrušenih hiš sto sedem in osemdeset, v središču mesta in dve sto tri v celi občini, težko poškodovanih v središču tisoč šest, v celi občini tisoč devet in štirideset, lahko poškodovanih štiri tisoč pet sto devet in šestdeset, v središču in štiri tisoč osem sto devet in šestdeset, v celi občini, vsega pet tisoč sedem sto dva in sedemdeset hiš v središču in šest tisoč sto ena in dvajset v celi občini. Odločili smo se, da ostanemo popolnoma porušene hiše v takem stanju do konca vojne. Druge bolj ali manj težko poškodovane bodo obnovljene in popravljene.

Celotne številke mrtvih in ranjenih med civilnim prebivalstvom zaradi letalskih napadov in obstreljevanja z morja po sovražniku od začetka vojne do 30. novembra 1942-XXI. znaša tisoč osem sto šest

in osemdeset mrtvih in tri tisoč tri sto dva in trideset ranjenih, od katerih odpa-de osem sto osem in trideset mrtvih in devet sto štiri in devetdeset ranjenih na razdobje od 23. oktobra do danes. V teh osem sto osem in trideset mrtvih so za-popadeni tudi oni iz tako zvane Galerije dell' Grazie v Genovi. To vam dokazuje še enkrat, da mi spoštujemo resnico.

Mi prepuščamo Američanom in Angležem častjenje laži. Imam pravico zahtevati, da naj nobeden Italijan, pravim nobeden Italijan ne dvomi niti najmanj o tem, da je vse, kar pravijo naša uradna poročila, popolna resnica. Mi smo edina država v vojni, ki objavlja poimenske spiske svojih izgub. To delamo iz dveh razlogov: da dokazemo, da so to izgube niti ena več, niti ena manj — in da rešimo iz neznanja sinove Italije, ki umirajo v boju.

Padlih vseh italijanskih Oboroženih sil je v prvih tridesetih mesecih vojne štiri-deset tisoč dve sto devetnajst, od katerih odpada na vojsko šest in trideset tisoč šest sto devetnajst, na mornarico dva tisoč sto osem in šestdeset, na letalstvo tisoč štiri sto dva in dvajset.

Ranjencev je v vojski osemdeset tisoč sedem sto pet in štirideset, v mornarici tri tisoč pet sto devet in devetdeset, v letalstvu tisoč šest sto dvajset.

Ujetnikov je dve sto dva in trideset tisoč sedem sto osem in sedemdeset. Od teh jih odpa-de na vojsko dve sto petinajst tisoč pet sto dvanajst, na mornarico dva-najst tisoč dve sto štiri in osemdeset, na letalstvo pet tisoč devet sto dva in osem-deset.

Pogrešancev je skupno sedem in tride-set tisoč sedem sto trinajst, od teh pet in dvajset tisoč devet sto tri in dvajset v vojski, deset tisoč tri sto devetdeset v mornarici in dva tisoč dve sto pri letalstvu. Kadar govorimo o pogrešanih, ko-leba naše čustvovanje med strahom in nado. Po preteku izvestnega časa se bodo morali smatrati ti pogrešanci kot padli.

Človeške, ladijske in letalske izgube, prizadejane sovražniku

222 vojni in 284 trgovskih ladij z 2 in pol milijona tonami — 2193 letal gotovo, 913 verjetno uničenih — 73.496 vojnih ujetnikov

V teku istega časovnega razdobja po podatkih statističnega operativnega urada Supermarine, znaša sovražno trgovsko brodogoj, ki ga je potopila Kr. mornarica, sto sedem in šestdeset enot v skupni to-nazi enega milijona dve sto petinajst tisoč osem sto ena in dvajset ton. Sovražno vo-jno ladjevje, ki ga je potopila Kr. morna-rica, znaša do sto štirideset enot s skupno tri sto tri in trideset tisoč devet sto osem in šestdeset tonami. Sovražnik je po-topil sto dva in šestdeset naših vojnih la-dij v skupnem iznosu dve sto sedem in dvajset tisoč sto dva in osemdeset ton. To vse smo javili v naših uradnih poročilih.

Toda k potopitvam, ki jih je izvršila Kr. mornarica, je treba dodati one, ki jih

je izvršilo Kr. letalstvo. Kr. letalstvo je potopilo dva in šestdeset vojnih ladij raz-aga tipa, med temi dvajset križark in osemnajst rušilcev, ter sto sedemnajst tr-govskih ladij, skupno osem sto dva in osemdeset tisoč tri sto trideset ton.

Kar se tiče sovražnega letalstva so po-datki til: gotovo zbitih letal (mi smo skrajno previdni, preden pravimo, da je letalo zbito: čisto zahtevam fotografijo) je tisoč osemsto, verjetno zbitih pa sedem sto trinajst; na tleh gotovo uničenih tri sto tri in devetdeset, verjetno uničenih sto devetdeset.

Vojni ujetniki, ki so v naših rokah,

Nadaljevanje na 2. strani

Duce govori

Duce, ki je imel pred seboj samo ne-likolko zapiskov, je govoril takole:

»Dobro veste tovariši, kako zopraj mi je govoriti tudi v časih, ki se običajno imenujejo mirni ali normalni časi. To za-avis od mojega prepričanja, ki je tako, da se človek na sto primerov v petinsem-desetih kesa, da je govoril, in samo v petindvajsetih primerih, da je molčal. V drugi vrsti je moje prepričanje, da je v vojnem času, ko govori s svojim moč-nim glasom top, bolje, če se manj go-ori. V vsakem primeru je treba govoriti o zaključkih in le redko o tem kar bo v bodoče. To moje prepričanje je še oja-čeno s pričo te vojne, ki je sedaj zavzela obseg, ki ga lahko imenujemo kozmične-ga. Tako je univerzalen, da vojna vedno prehiteva besede, vojna, ki se je ogromno razširila po svetovnem prostoru ter se tako seveda tudi v razmerju podaljšala časovno.

V zadovoljstvo mi je, da me italijanski narod ni zahteval prevečkrat na govorni-ški oder, kajti italijanski narod, ki je gotovo eden izmed najinteligentnejših na svetu, če ne najinteligentnejši, nima po-trebe po preveč propagandističnih čenčah, zlasti po propagandi, ki ne bi bila izred-no inteligentna. Vendar po osemnajstih mesecih molka smo sedaj stopili v 30. mesec vojne. Imam bežen vtis, da si do-ber del italijanskega naroda zopet želi ču-ti moj glas.

Govor števil in dejstev

Moj današnji govor tedaj ne bo govor, temveč bolj politično-vojaško poročilo, bolj vojaško kakor politično. To bo go-ovor podatkov, števil in dejstev, z dru-gimi besedami, obračun za prvih trideset mesecev vojne. To ni govor, ki sem si ga obetal imeti ob dvajseti obletnici. Na dru-gi strani se je dveletnica proslavila na najboljši izmed načinov, ko je za vse, tu-di za pozabljivce in ljudi slabega spomi-na, obnovila vse, kar je režim napravil v teku dvajsetih let udejstvovanja. To je ogromno delo, ki bo zapustilo neuničljive sledove za vse vke v italijanski zgo-dovini.

Dvajsetletnico smo praznovali s zname-nito amnestijo, k' le odprta vrata razgovor-ov petdeset tisoč ljudem in ki je osvobodila konf'racije tudi tako zvane politične karmjence, kar je vsekakor dokaz sile režima. Končno smo jo prazno-vali s vsem kompleksom socialnih okre-pov, ki bi v drugačnih časih dvignili val visokega navdušenja, kajti v tem pogledu smo mi dejansko pred vsemi drugimi dr-žavami brez izjeme.

Vojna z Rusijo je bila neizbežna

Glavni dogodki teh osemnajstih mese-cev, ki so potekali od 1. junija 1941 do dan-es, so sledili: vojna proti Rusiji, vojna intervencija Japonov, izkrcanje angloame-ričanov v severni Afriki.

Vojna sila Rusije zame ni pomenila presenečenja, razen če se omejim na sta-tističe, ki bi ga imnoval kvalitativnega. Le-ta 1933, ali 1934, je italijanski glavni stan prejel od ruskega glavnega stana povabi-

lo, naj bi poslal komisijo, da bi prisostvo-vala manevrom rdeče armade, ki so bili v okolici Moskve. Porabil sem to priliko, da sem poslal komisijo, ki ji je načeloval general Francesco Saverio Grazioli, mož neoporečne doktrine izšolanosti in otre-ga opazovalnega duha. Ko se je vrnil, mi je podal zelo podrobno poročilo, ki sem ga prečital z največjo pozornostjo in ki me je prepričalo, da se na vzhodu dogaja nekaj novega in da je bila rdeča vojska sedaj nekaj povsem drugega, nego tiste čete, pobrane na slovo, ki so se dale leta 1920, pod varšavskimi zidovi premagati od nič manj na slovo zbranih poljskih in francoskih čet.

Kako zelo pozneje mi je kinematograf-ski prikaz, ki sem si ga dal ponovno pre-dvajati počasneje, da bi ga mogel bolje preučiti, prikaz neke bolševiške parade na Kremliškem trgu v Moskvi prepričal, da se je na vzhodu končno izoblikovala močnata, čisto militaristična država, ki se je odpovedala mednarodni revoluciji s pomočjo posrednih nacionalnih revolucij, temveč je hotela razširiti revolucijo po kontinentu in po vsem svetu s pomočjo svojih bajonetov. Bilo je tedaj po mojem mnenju potrebno, da si Os zagotovim hrbet, in moje globoko prepričanje je, da je bila ta doba izbrana z jasno razsodnostjo. Če bi se bila stvar še nekoliko zavlekla, bi so bili dogodki lahko čisto drugače raz-vili.

Priznanje junakom na ruskih bojiščih

Mi smo tako objektivni, da priznamo, da se je ruski vojak bojeval dobro, toda bolje se je bojeval nemški vojak, ki je po-tolkel ruskega. Treba je priznati, da sta mogli samo vojski, kakor sta nemška in italijanski CSIR (italijanski ekspedicijski zbor v Rusiji), ki se imenuje danes ARMIR (italijanska vojska v Rusiji), biti kos preizkušnji rime, kateri ni bilo pri-mere v dobi 140 let.

Ruske izgube

Danes je Rusija izgubila svoja najrodo-vitnejša ozemlja, najbogatejša na surovi-nah, izgubila je osemdeset do devetdeset milijonov prebivalcev. Pridobite tega ozemlja nam omogoča gledati v bodočnost s staljšo surovino in s staljšo pre-hrane z večjim zaupanjem. Lahko zatrdim da je bila angloameriška pomoč Ru-siji do tega trenutka zelo neznatna. Simp-tomatično je, da Rusi niso nikoli želeli, da bi po njihovih tleh teptal ameriški ali angleški vojak. Mislim, da tu ni treba preiskovati skrivnosti tako zvane ruske slovanke, orientalske ali kakršne si bo-di psihologije. Ni niti najmanjšega dvoma, da se bo v tej orjaški igri, ki mora ustvariti Novo Evropo in ustaliti meje med Evropo in Azijo, odločilna in kon-zumativna zmaga nasmejela orožju Osi.

Japonska v vojni

Ce je kak človek na svetu, ki je satan-sko hotel vojno, tedaj je ta človek pred-sednik Zedinjenih držav Amerike. Izzi-vanja, ki nam jih je metel, ukrepi, ki jih je povzel proti nam, delo njegove propagande, vse to dokazuje, da ta člo-vek, ki je dal svetčano objubo ameri-škim materam, da njihovi sinovi ne bo-de nikoli šli umirat preko meja Zedinjenih držav — ta človek je namenoma hotel vojno. Seveda Japonska ni mogla čakati, da bi Zedinjene države prve začele stre-ljati. To bi bilo viteštvo starih časov, ki morda nikoli ni obstajalo, in tako je Ja-ponska storila prav, da ni čakala zad-njega trenutka, temveč je prizadela oho-lim Američanom oni strašni poraz, ki dan-es Američane same sili k dnevu žalosti in molka. Tako je vstop Japonske v voj-no na strani trojčnega pakta absolutno jamstvo za zmago, kajti Japonska je ne-dosegljiva in neprekosljiva.

Ves angleški položaj na Daljnem vzhodu se je zrušil, kakor hišica iz kart. Zgo-dil se je nenavaden slučaj v zgodovini, da je Japonska v malo mesecih iz si-ro-mašne države, kakor smo mi, postala če-ne prva po bogastvu med državami sve-ta, pa gotovo na prvih. Moramo priznati, da je to pravično in da je to nagrada za

Nagradno tekmovanje za povečanje kmetijske proizvodnje

Z določbami odloka predsednika vlade je odredeno med kmetovalci Ljubljanske pokrajine tekmovanje v državnem natečaju za povečanje kmetijske proizvodnje. Prošnje za uvrstitev v tekmovanje, kolikovanje s 6 lrami, se morajo do 31. januarja 1943-XVI predložiti Pokrajinskemu kmetijskemu inspektoratu v Ljubljani — Puccinjeva ul. št. 9.

Glavni predmet natečaja so sledeče rastline: žita, krompir, stročnice za zrnje, sladkorna pesa, krmne rastline pa tudi živinoreja s posebnim ozirom na proizvodnjo mleka. Tekmovalci se udeležijo tekmovanja s celotnim gospodarstvom in njegovo organizacijo, ki se z njim prijavijo. Najmanjša površina posestva je določena na 3 ha.

Denarne nagrade za pokrajinsko tekmovanje so razdeljene takole: Skupina velika posestva, katerih skupna površina njiv z včetimi večletnimi umetnimi travniki znaša nad 80 ha: 5 nagrad v skupnem znesku 15.000 lir.

Skupina srednja posestva, katerih skupna površina njiv z včetimi večletnimi umetnimi travniki znaša 15 do 80 ha: 10 nagrad v skupnem znesku 13.000 L.

Skupina srednja in mala posestva, katerih skupna površina njiv z včetimi večletnimi umetnimi travniki znaša 3 do 15 ha: 24 nagrad v skupnem znesku 22.000 lir.

Razen osnovnih činjenic za presojo, določenih v odloku v državnem natečaju, se bodo za določitev nagrad upoštevala še sledeče: 1) sistem (način) gospodarske uprave, 2) zboljšave in ureditve zemljišč, 3) zmanjšanje neplodnih površin, 4) shranjevanje in uporaba hlevskega gnoja in gnojnice, 5) shranjevanje in uporaba krmil in stranskih pridelkov gospodarstva, 6) uvedba kisanja krmne.

Pokrajinski kmetijski inspektorat se obrača na kmetovalce pokrajine s toplim vabilom, da se udeležijo tega važnega pokrajinskega tekmovanja za zvišanje kmetijske proizvodnje in plemeniti medsebojni tekmi.

DNEVNE VESTI

Na polju slave je padel kapitan Arnaldo Giachetti, ki je bil zelo znan v Trieste. Rojen je bil 1914 v Avelinu, študiral je na modenski akademiji. V juliju 1936 je bil premeščen k 151. pehotnemu polku v Trieste, kjer je postal kapitan. S posebno vmeno je posvečal svoje spretnosti v sportu. Boril se je na raznih bojiščih. Udeležil se je tudi borbe proti partizanom na Hrvaškem, kjer je žrtvoval svoje mlado življenje, izpodbojujoč svoje vojske, naj se do zadnjega borijo.

Odlikovanje junaska padlim. Srebrna svetinja je bila podeljena v spomin kapitanu Beariju Guidu iz Vercellija, ki je pripadal 39. pehotnemu polku. Podporočniku Antonu Manieriju iz Bologne, ki je služil pri 52. pehotnem polku. Podporočniku Josipu Sabatu iz Oaranta, ki je pripadal 51. pehotnemu polku. Podporočniku De Faccijsu Negratiju Lionellu iz Firenze, ki je bil pri devetem planinskem polku. Kaporalu Glinu Felliniju iz Sassuola pri Modeni, ki je služil pri 17. pehotnem polku. Vojaku Nikolaju Stanisiju iz Villatorre pri Chietiju, ki je pripadal 17. pehotnemu polku. Razen tega je bilo podeljenih več brončnih svetinj junasko padlim častnikom, podčastnikom in prostostanom.

Proslava 400-letnice tretjega koncila. V tretji škofiji se vršijo priprave za proslavitev četrte stoletnice znamenitega koncila, ki je bil odprt v Trentu leta 1545. V zvezi s temi pripravami je objava revije pod naslovom »Tridentinski koncil«. Publikacija je bila napisana in napisana pod vodstvom kardinala Pellegrinietija. Vatikanski državni tajnik kardinal Maglione je izrazil kardinalu Pellegrinietiju svoje posebno zadovoljstvo in čestitke k lepemu uspehu odlične publikacije.

Proslava albanskega nacionalnega praznika v Parizu. Tudi v Parizu so proslavili albanski nacionalni praznik v navezanosti italijanskega Kr. poslanika, Kr. generalnega konzula ter inspektorja fasije v Franciji. Polnoštevno so bili zbrani člani italijanske ter albanske kolonije v Parizu. Proslava je bila v prostorih italijanskega Kr. konzulata.

Nova umetna tkanina. Da se omogoči potrošnja tkaninskih predmetov z novim umetnim tkaninskim vlaknom Nailon, je v smislu poročila dopolnilnega avtoričnega vestnika agencije »Agite« določil korporacijski minister najvišje cene Nailona pri prodaji proizvajalca potrošniku. Novo tkaninsko vlakno Nailon bo stavljeno po proizvodnji na razpolago po fašistični konfederaciji industrije. Omenjena konfederacija ga bo nakazovala po navodilih, ki jih bo prejela od korporacijskega ministra. Nadzorstvo je poverjeno pokrajinskim korporacijskim svetom in nacionalnemu tekstilnemu zavodu.

Nikar se sami ne zdravite. Delavca Mihaela Castellana iz Taranta je ugriznil stekel pes. Castellano ni posvečal tej stvari posebne važnosti, zato je menil, da zadošča, če se sam zdravi. Čez nekaj dni pa so se pojavile pri nesrečniku posledice stekline. Prepeljali so ga v bolnišnico v Bariju, kjer pa je Castellano kmalu po prevozu izdihnil za posledicami ugriza steklega psa.

Padla s petega nadstropja in odnesla zdravo kožo. Otroci imajo posebno srečo. Nema lokrat se dogajajo primeri, ki se nam zdijo neverjetni. Tako je mala štiritletna Rozana Saravia, ki stanuje pri svojih starših v ulici Fabia Mencone v Milanu, padla pri igranju na oknu petega nadstropja z višine petega nadstropja na cesto. Sama je vstala, vendar so jo prepeljali na polikliniko, kjer pa so ugotovili zdravniki samo manjše, neznatne poškodbe. Zelo so bili začudeni, ko so potem izvedeli, da je dobilo dekletce te poškodbe pri padcu s petega nadstropja.

Nagrade zakladnih bonov. V seriji 16 zakladnih bonov, ki zapadajo 15. februarja 1950, so bile izrečane sledeče štev.: Dve nagradi po 100.000 lir za štev. 1.406.624 in 1.627.188. Štiri nagrade po 50.000 lir za štev. 482.271; 569.889; 1.665.299 in 1.705.637. V seriji 17: dve nagradi po 100.000 lir za štev. 1.058.863 in 1.356.053. Štiri nagrade po 50.000 lir za štev.: 583.150; 586; 1.056.186; 1.355.569 in 1.393.969.

Izgubila je 50.000 lir vreden prstan. Gospa Lina Trinche iz Neaplja je bila na obisku pri svojih znanih v Bariju. Ko se je vrnila domov, pa je s strahom opazila, da ji je med vožnjo izginil 50.000 lir vreden prstan z dragulji. Policijska oblast si prizadeva, da bi izvedela za najditelja izgubljenega dragocenega prstana.

Pokopališki čuvaj umrl na pokopališču. Na pokopališču v Omegni so našli mrtvega 70-letnega pokopališkega čuvaja Pavla Curtija. Verjetno ga je zadela srčna kap.

Zaščita venezijskih spomenikov. Z obeh znamenitih stebrov v Benetkah sta bila sneta kipa beneškega leva in sv. Teodorja, starega zaščitnika Benetk. Lev predstavlja simbol S. Marka. Izdelan je iz rdečega in sivga orientalskega monolita, vlit je iz bronca. Francozi so tega beneškega leva prepeljali leta 1797 v Pariz, pa so ga Benečani pripeljali nazaj leta 1815. Kip sv. Teodorja, prvega zaščitnika beneškega ljudstva, pa je potekal po večini iz klasičnih delov, ki pletejajo od kakšnega spo-

menika rimskega imperatorja. Obe beneški zgodovinski črtečnici sta bili spavljene: tudi v prvi svetovni vojni.

Nesreče. Včeraj so se zatekli v ljubljansko bolnico naslednji štirje ponesrečenci: Antonija Zelenkovec, 40letna zasebnica iz Ljubljane, si je pri padcu poškodovala desnico v rami. — Mira Pikel, 22letna služkinja iz Ljubljane, si je pri padcu na stopnicah zlomila levico. — Fr. Bolta, 9letni sin hišarja iz Hrastja, si je pri padcu v šoli zlomil levico. — Fr. Leskovic, 62letni kolar iz Ljubljane, se je ranil na levo.

IZ LJUBLJANE

—lj Mraz zopet pritiska. Včeraj se je zopet zjasnilo in v pretekli noči je začel zopet bolj pritiskati mraz. Čeprav je bilo davi močno megleno, je znašala minimalna temperatura —6°. Včeraj popoldne se je pokazalo sonce, vendar ni moglo mnogo ogreti. Najvišja temperatura je dosegla 3°. Zračni tlak je narasel in izgleda so, da bo sedanje vreme ostalo še nespremenjeno.

—lj Med slovenskimi skladatelji, ki so pisali dela za simfonični orkester, je bil med prvimi Anton Lajovic, ki je dosegel tudi prvo najčastnejše mesto. Ze pred 40. leti so prišla njegova prva simfonična dela v naš koncertni spored in tudi še danes ni reprezentativnega slovenskega koncerta, v katerem ne bi bil zastopan Lajovic s svojimi znamenitimi deli. Njegova dela so pa našla pot tudi v tujino, kjer so bila pogostokrat in z velikim uspehom izvajana. Na ponedeljkovem simfoničnem koncertu bo izvajal simfonični orkester Lajovicov Andante za veliki orkester. Dirigent bo Drago Mario Sijanec. Poleg Lajovice so na sporedu še Rossini, Dvořak in Grieg s svojim koncertom za klavir in orkester, katerega bo izvajal najodličnejši slovenski pianist prof. Anton Trost. Koncert bo v ponedeljek, 7. t. m. ob 18. uri v veliki unionski dvorani.

—lj Mladini moramo danes posvetiti svo pozornost. Tudi če včasih ne sije sonce, naj preživlja mladost v sončni vedrosti. Koliko lepih uric in koliko sonca in veselja prinaša mladost, dobra, starosti primerna knjiga. Ni slučaj, da slovenska mladina tako ljubi svojo knjigo in da naša založništva tako skrbno pripravljajo mladinsko književnost. S posebnim zadovoljstvom beležimo načrt knjigarne Tiskovne zadruge, ki je začela izdelati pod imenom Polica za male zbirko slikanic za otroke. Kot prva je izšla »Princeska Zvezdana« v zelo prikladni obliki in prav okusno opremljena. Izvalja je pravo tekmovanje v slikanju za barvanje in barvanji. Videl smo prav odlične slike s čisto umetniško sestavo barv, ki so se rodile v malih glavah naših najmlajših bodočih umetnikov. Zato se je založnica odločila, da bo najboljšje barvane slikanice nagradila; pogodi bodo objavljene v »Jutru«. — Pravkar je izšel tudi drugi zvezek Police za male, ki je po svoji opremi skero še bolj razkošen in se zove: Kralj Debelih in sinjo Debelinko. Polica za male je gotovo najprimernejše Miklavžovo darilo, ki bo prineslo mladini ne le pravo praznično razpoloženje in razvedrilost, temveč ji nudilo tudi prav koristno zaposlitev.

—lj Za Miklavžev večer, ki ga priredi Sportni klub Vič dne 5. decembra ob 16. uri v meščanski šoli na Viču bo vhod preko dvorišča. Sprejem daril in rezerviranje sedežev od 13. do 15. ure. S. K. Vič.

—lj Najcenejše Miklavžovo darilo je knjiga. Obdarujte zato vaše male s knjigami. Veliko izbirbo vam nudi knjigarna Tiskovne zadruge, Selenburgova ul. 3.

—lj Razveselite vaše male za Miklavža z dobrimi knjigami. Krasne slikanice in lepe povestne knjige dobite v veliki izbiri v knjigarni Tiskovne zadruge, Selenburgova ul. 3.

—lj Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije v Ljubljani obvešča vse učenke, ki zaradi višje sile niso mogli opraviti izpitov za preteklo šolsko leto, da se bodo ti izpiti vršili v tem mesecu. Učenci, ki žele delati izpite, naj se čim prej javijo pri ravnateljstvu.

Z Gorenjskega

— Zbirka za zimsko pomoč. Tretja zbirka za zimsko pomoč, prirejena 21. in 22. novembra je vrgla v radijskem okrožju 22.500, v kamniškem 24.000 in v kranjskem 23.072.94 mark.

— Kmetijska razstava v Kranju otvorjena. V nedeljo je bila v Kranju svečano otvorjena velika kmetijska razstava. Svečani otvoritvi so prisostvovali mnogi dostojanstveniki, med njimi okrožna vodja Hochseiner in Pilz in deželna svetnika dr. Skala in dr. Dvojak. Razstavo je otvoril deželni kmečki vodja Huber.

— Novi grobovi. V Dolškem so umrli Jakob Pavčnik, Terezija Prašnikar in Frančiška Remic. V Srednji vasi pri Senčurju je umrla Marija Kopic, stara 78 let. V Podgorici so umrli Miha Pengal, Marija Kovač in Frančiška Grad.

— Težka prometna nesreča. Na državni cesti pod klancom pri Medvodah je zavozil

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih v kinu Matic in Union: ob 1/2 16. in 1/2 18. uri. V Slogi neprekinjeno ob 14. ure dalje. Ob nedeljah in praznikih v kinu Union ob 10.30, v kinu Matic in Slogi ob 10. v vseh treh ob 1/2 14., 1/2 16. in 1/2 18. uri

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Nepozabni Jean Gabin in Iepa Simone Simon v pretresljivi tragediji

Zli duh

Film senzacije, ki bo všeč vsakomur!

KINO UNION TELEF. 22-21

Nenavadni domisleki brezdelnih članov bogate obitelji

Čudaska družina

V glavnih vlogah: A. Falconi, Marija Mercader, Sergio Tofano in drugi

KINO MATICA TELEF. 22-41

Ljubki demonček — Lilla Silvi v pikantni veseloligri najmodernejšega okusa

Ukročena trimoglavka

Odlični igralci: Amedeo Nazzari, Paolo Stoppa, Lauro Gazzolo, Alida Valli — Carlo Ninchi

včeraj teden proti večeru poštini avto v vozilka, vozečega v isti smeri. Avto in voz sta močno poškodovana. Težke poškodbe je zadobil tudi sofer, ki so ga morali prepeljati v bolnico na Golniku.

— Smrtna nesreča. V šmartnem pod šmarno goro se je pripetila oni dan smrtna nesreča. Svoje matere posestnika Matije Tuma iz Tacna so bili zvečer v skrbah, ker matere dolgo ni bilo domov. Šli so jo iskat in našli so jo mrtvo v steni. Čez dan je tožila, da ji je slabo. Vse kaže, da je padla v studene in se zadušila.

— Poroke v Vodcah. V Vodcah so se poročili Franc Podgoršek z Ivanko Rosulnik, oba iz Celja, Franc Rosulnik z Julijano Jereb tudi iz Celja ter Franc Gubanc z Ivanko Zumer iz Pole.

— Prepovedano kupčevanje s čevlji. Janez Prezelj iz Sv. Križa se je moral zagovarjati pred kazenskim sodnikom drugega sodišča v Grazu, ker je kupil devet parov ukradenih čevljev. Obsojen je bil na pet mesecev ječe.

Iz Spodnje štajerske

— Državni mladinski vodja Axmann na Spod. štajerskem. Državni mladinski vodja Arthur Axmann se mudi na Spojnem štajerskem. Prebivalstvo zlasti mladina mu prireja presrečne sprejeme povsod, kamor pride. Zlasti svečan je bil sprijem v Mariboru.

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli žena zeleniškega pleškarja Marija Kampič, stara 65 let, žagarjev sin Franc Romec iz Jelovca pri Sevnici, star 16 let, vpokojeni poštini uradnik Anton Sterbak, star 67 let, vpokojeni strojevodja Henrik Huber, vpokojeni železničar Janez Geržina, star 70 let ter Marija Tominšek ter Peter Ulaga. V Pobrežju pri Mariboru je umrl železniški vpokojenec F. Dobnikar, star 69 let. V Krškem je pa umrla Marija Perz-Bartol, rojena Hiris, stara 56 let.

— Dve smrtni nesreči. 69-letni železniški vpokojenec Franc Dobnikar iz Pobrežja se je v soboto pozno zvečer vračal z izleta. V temi je pa na stopnicah tako nesrečno padel, da je zadobil smrtne poškodbe na glavi. Zjutraj so ga našli mrtvega. Druga smrtna nesreča se je pripetila v Petrovčah pri Celju. Tam je znani posestnik Franc Šušelj tako nesrečno padel z voza, naloženega s senom, da si je zlomil tilnik in je bil takoj mrtve. Pokojni je bil star 76 let.

— Nemčija v filmu. Od 1. do 25. t. m. bodo prirejane na vseh sedežih krajevnih skupnih štajerskega Heimabundu in okrožju Maribor-mesto zborovanja, na katerih bo zborovalcem v 175 sklopičnih slikah prikazana veličina in moč Nemčije.

Iz Hrvatske

— Nova knjiznica. Hrvatsko-nemško društvo v Varaždinu ustanovi nemško knjiznico, da ustreže želji svojih članov. V knjiznici bodo članstvu na razpolago poleg politične literature in prvi vrsti dela novejša nemške literature.

— Počastitev Gerharta Hauptmanna. Tudi v Zagrebu bodo proslavili 80letnico rojstva nemškega pesnika Gerharta Hauptmanna. Zagrebško gledališče pripravlja vpriporitev njegove drame »Kočijaž Hentschele«, ki je bila v Zagrebu prvič vpriporjena leta 1889. Pozneje so bila vpriporjena v Zagrebu skoraj vsa Hauptmannova dela.

— Nemški umetniki na Hrvatskem. V okviru izmenjave umetnikov med nemškimi in hrvatskimi radijem je nastopil te dni v Zagrebu frankfurški pianist Egbert Krape, ki je zaigral pred mikrofonom tri Beethovnove skladbe.

— Regulacija Drave. Za regulacijo Drave je določenih 10 milijonov kun. Ponekod so bila regulacijska dela že končana, drugod se bodo pa še nadaljevala.

Iz pokrajine Gorizia

— Demografsko stanje. V Goriziji je bilo dne 30. novembra sedem rojstev in sedem smrtnih primerov.

— Blesno poroko sta proslavila te dni vrla zakonca Anton Mateja iz Fare ter njegova žena Katarina. Slavljenec je bil rojen v Fari leta 1857, njegova žena istega leta. Imata sedem sinov. Proslavne maše se je udeležila vsa frakcija. Slavljenca sta prejela mnogo daril.

— Umrli so v zadnjem času v Cormonsu 72-letna Dominika Šfilgjo, 55-letna Marija Simonit, 56-letna Lucija Nardin, 71-letni Anton Pregali, 74-letna Ana Clansig, 27-letna Julija Spinel ter 21-letna Alojzija Alt.

— Posvetitev gorizijske stolnice. Ker ni nobenih tehničnih dokumentov, ki naj bi pričali o predpisani liturgični posvetitvi gorizijske stolnice, se je sedanji nadškof mons. K. Margotti odločil za slovesno posvetitev, ki bo danes v navzočnosti duhovščine iz vse gorizijske nadškofije v gorizijski stolnici sv. Hilarija. Cerkevne slovesnosti so se pričele že včeraj, danes

depoldan pa je bila svečana vkoitev relikvij v glavni oltar ter posvetitev cerkve in glavnega oltarja. Cerkev je bila od 7.30 do 9 zaprta, nakar je bila spet dostopna vernikom. Ob 10. je bila slovesna pontifikalna maša, ki jo je daroval nadškof mons. K. Margotti.

Iz pokrajine Trieste

— Smrt starih Triestincev. Umrli so te dni v Triestu 74letna Ana Kriznancic-Cok, 65letna Viktorija Matelik, 72letna Josipa Sanzin-Godina, 68letni Peter Sanzin, 72letni Rafael Levi, 80letna Katarina Stadky, 76letna Marija Godina-Ivancic, 68letni Jakob Sahor.

— Kvarlet Strub iz Berlina koncertira v Triestu. Olični berlinski kvartet Strub bo nastopil v petek 4. decembra v družabni dvorani Verdievega gledališča v Triestu. Člani kvarteta bodo izvajali Brahmsov Kvintet z dvema violoma (drugi violo igra prof. Alessandri od Poltronierjevega kvarteta), nadalje Pfitznerjev kvartet, Smetanova kvartet ter Beethovnove skladbe op. 95, 131 in 59.

— Smrt salezijskega duhovnika. V svoji hiši pri Madernu del Garda je umrl salezijski duhovnik don Luigi Cantoni, ki je doživel lepo starost 71 let. Pokojnik je nad 17 let posvečal svojo skrb vzgoji triestinske mladine. Bil je katehet v šolah pri S. Giacomu v Triestu.

— Poročilo so se te dni v Triestu zasebnik Salvatore Fucca in trgovska nameščenka Danica Kroberne, slikar Edgar Naglic in gospodinja Roza Albertin.

— Mrtve na trgu Impero. Na trgu Impero se je nenadoma zgrudil starejši možik, ki je oblašal negiben. Bil je mrtve. Zdravnik je dognal, da je umrl zaradi srčne kapi. Mrtvečeva identiteta je bila ugotovljena na podlagi izpovedi pokojnikovega sina, ki je prepoznal v mrtvecu svojega očeta Gre za 66-letnega Emila Velia, ki so ga po ugotovitvi identitete pokopali na pokopališču pri sv. Ani v Triestu.

— Pri krmlu se je poškodoval med vožnjo z ladjo 42-letni Virgil Degressi iz Isola d'Istria. Ima poškodbe na levi. Zdravi se v triestinski bolnici.

Prof. Ferdo Seidl

Ljubljana, 3. decembra.

Iz Novega mesta je včeraj prispela žalostna vest, da je tam umrl prof. Ferdo Seidl, slovenski učenjak ki je bil znan in cenjen daleč po svetu. Star je bil 87 let. Njegovi starši so bili češkega pokolenja. Rodil se je prof. Seidl leta 1856 v Novem mestu, kjer je doživljal osnovno šolo in gimnazijo. Nato se je vpisal na prirodopisni oddelček graške fakultete in je leta 1880 diplomiral. Služboval je najprej v Krškem, nato pa v Goriziji, kjer je leta 1915 stopil v zaslužni pokoj. Preselil se je v Novo mesto, kjer je bival do svoje smrti.

Prvo strokovno delo, ki ga je prof. Seidl izdal kot plod svojih temeljitih priredovanj, je bila knjiga »Kamniške ali Savinske Alpe, njih zgradba in njih lice«, izšla je leta 1907 in 1908 Slovenska Matica. Deset let kasneje je izšlo njegovo »Rastlinstvo naših Alp«, nato pa še vrsta drugih manjših razprav in del, ki so vse budile med strokovnjaki veliko pozornost. Prof. Seidl pa se je zanimal tudi za druge strani življenja.

Za svoje zaslužno delo je prejel profesor Seidl veliko število vsakovrstnih odlikovanj.

GOSPODJE POZOR!

Klobučarna »PAJK« vam strokovnjaško očisti preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica — Se priporoča — Rudolfa Pajk Sv. Petra cesta 33.

POHISTVO

po naročilu in vse vrste stolov izdelujemo. Polituram oprave in izvršujemo vsa popravila najceneje. — Josip Zorman Ljubljana, Breg 11.

Inserirajte

C. E. I. S. A.

Organismo economico della Confederazione Fascista dei Commercialisti per il commercio coll'estero delle sementi e bulbi da destinarsi alla semenza agricola. Vi fanno parte come soci tutte le Ditte Italiane operanti nel ramo all'importazione ed all'esportazione. Per informazioni scrivere:

C. E. I. S. A. — Via Altabella 11 — Bologna

COMPAGNIA ESPORTAZIONE IMPORTAZIONE SEMENTI AGRICOLE — DRUŽBA ZA IZVOZ IN UVOZ POLJEDELSKIH SEMEN

Gospodarski organ Fašistične korporacije trgovcev za trgovino z inozemstvom s semeni in gomolji namenjenimi za setev v poljedelstvu. Člani so vse italijanske firme, ki se bavijo z uvozom in izvozom. Po pojasnila pišite na:

Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani

naznanja žalostno vest, da je dne 1. decembra umrl v Novem mestu dopisni član matematicno-prirodoslovnega razreda, gospod

Ferdinand Seidl

profesor v pokoju, dopisni član bivše Jugoslovenske akademije znanosti in umjetnosti, častni član Prirodoslovnega društva

Neutrudljivemu prirodoslovnemu raziskovalcu in zaslužnemu znanstveniku bo Akademija ohranila hvaležen in trajen spomin.

V LJUBLJANI, dne 2. decembra 1942.

Ko so v Ljubljani sodili brez paragrafov

Do 1. 1514 so sodili v Ljubljani zločince po svoji vesti in ne po paragrafih — Kazensko sodstvo v stari Ljubljani

Ljubljana, 2. decembra V časopisnem članku seveda ni mogoče podati dovolj izčrpnih slik o sodstvu stare Ljubljane. Za temeljito razpravo bi bilo treba zbrati ter proučiti številne vire. To so že stari nekateri raziskovalci. Tako je pred leti dognal marsikaj zanimivega o ljubljanskem kazenskem sodstvu v starih časih mestni arhivar Fabjančič. Precej zanimivosti o ljubljanskem mestnem sodstvu je pa zbranih tudi v Vrhovčevih spisih, ki imajo še vedno svoj čar, saj so spisani v živahnem slogu in iz njih tu in tam vpravi veje duh stare Ljubljane.

Sodili so mestni svetovalci

Mesto je imelo svojega, mestnega sodnika. Toda sodnik ni sodil sam; mestno sodišče je bilo zbor notranjih in zunanjih svetovalcev. Sodne obravnave so bile pri zaprtih vratih in ne vemo mnogo, kako so jih vodili. Sicer so pa bile razprave včasih tudi javne, ko so sodili obrekovalce. Takšnih razprav je pa bilo mnogo, kajti tožbe zaradi razraženja časti so bile v 16. in 17. stoletju mnogo bolj pogoste kakor danes. Meščani so v časih, ko so bili med plemstvom dvoboji vsakdanji, tudi ljubosumno varovali svojo čast. Niso pa vrhli nasprotniku in obraz rokavice, temveč so iskali zadoščenja na svojem sodišču.

Sodne obravnave

Tedaj še ni bilo sodnih poročevalcev, da bi nam temeljito opisali tedanje sodne obravnave. Vendar nam zgodovinski viri odkrivajo nekatere podrobnosti o starih sodnih sodnih razpravah. Prav kakor danes, je bilo treba obtožbenca najprej zaslišati. Zaslišanje je pa bilo tedaj malo drugačno, pač srednjeveško. Poznali so dve vrsti zaslišanja: navadno in strogo. Če je obtožbenec tajil greh, ki so mu ga očitali, je bilo uvedeno strogo izpraševanje, ki so ga pozneje imenovali brez olepšav: tortura (die Marter). Toda strogo zasliševanje so uvedli le, če se je zanj izrekla večina sodnega zbora, mestnih svetovalcev. Sam župan ni mogel odločati. Zaslišanje je bilo neobhodno potrebno; nikogar niso smeli soditi, dokler ga niso zaslišali. Pri zaslišanju je moralo biti navzočih 7 ali 9 svetovalcev. Neobhodno potrebna je bila navzočnost mestnega pisarja, ki je bil zapisnikar. Po cesarjevem navodilu so morali biti svetovalci pozorni, ali je obtožbenec (ali »malefichna oseba«) izpovedal iz strahu, sovraštva ali bolečine. Če je sodnik mislil, da je na zaslišanje vplival eden teh činiteljev, je izrazil svojo sodbo in se potem ravnal kakor je sklenila večina sodnega zbora. Sodbo je pa smel izreči le ves mestni svet, če na razpravi navzočih 7 ali 9 svetovalcev ni soglasja. Smrtno obsodbo je moral po sodnem redu, ali kakor ga je Vrhovec imenoval: »sodovnik«, ki ga je izdal cesar Maksimilijan 1. 1514, potrditi še deželni knez.

Sodbe brez paragrafov

Dokler cesar Maksimilijan I. ni izdal »sodovnikov«, so sodili po svoji vesti, ne da bi se jim bilo treba ozirati na paragrafe. V tej cesarski listini pa ni bilo niti povedano, kaj velja kot zločin, a nasteti so bili zločinci. Menda se je tedaj zdelo samo po sebi umerno, kaj je zločin, saj je bilo določeno, kdo je zločinec. Zločinci so bili: bogosledniki; morilci ali izdajalci, ki so pregledali proti vladarju ali njegovemu gosposlu, se izneverili prisegi ali načevali ljudi proti svoji gosposki ali predstojnikom; morilci, ne glede na to, koga so umorili; kdor je pretepal svoje roditelje; samomorilci, ki so jih baje tudi kaznovali po smrti; kdor je poslal komu grozilo pismo ali ga napadel ter mu grozil; kdor bi koga zastrupil; kdor bi komu ukradel otroka; kdor bi ponarejal denar, izdajal za zlato in srebro podobne kovine, prodajal ponarejene drage kamne; kdor bi nakupoval knežji denar v deželi ter ga nosil iz nje; kdor bi goljufal pri meri in tehtnici; kdor bi prešil spolno proti naravi; posiljevalci; krivoprišežniki; kdor bi uganjal čarovanje, »ki so po postavi prepovedane«; kdor bi kradel in pletil; kdor bi vlomil v cerkev ali razgrajal, se bojeval in prelivljal kri na blagoslovljenem pokopališču; kdor bi odvzel komu, bodisi s silo ali na skrivnem, tudi s pristankom, ženo, otroka, nedoročeno nečaknico ali verovanco; kdor bi ga nalašč ranil ali prežal nanj z orožjem; kdor bi skrivaj cestne razbojnice, morilce ali sovražnike deželnega kneza ter jim stregel. V cesarski listini je cesar priporočal kaznovanje tudi drugih pregreh, ki niso bile tam omenjene. Pri tem sodniškim redu je posebno zanimivo, da ga je cesar izdal na zahtevo Ljubljancev; bil je torej namenjen za ljubljansko sodstvo.

Rabelj kot preiskovalni sodnik

Pri »strogem zasliševanju« je imel prav za prav glavno besedo Rabelj, zato je bil v nekem pogledu preiskovalni sodnik prav za prav on. . . Ljubljana je imela stalno nameščenega rabelja. Daleč okrog niso imeli nikjer rabelja, zato je ljubljanski rabelj nastopal tudi pri drugih sodiščih, če so ga primerno plačali. V starih časih je rabelj veljal kot »nečista oseba« kakor tudi konjederec. Nekaj časa je pa bil rabelj hkrati konjač, ker je bil rabeljski zaslužek sam na sebi majhen. Rabelj ni smel stanovati v mestu, ker so se ga ljudje izogibali. Do 18. stoletja je rabelj bival v dolini med Golovcem in Gradom, v samotni. Ko so pa začeli kopati Groberjev prekop, se je moral rabelj ali konjač umakniti. Naselili se je na Rebrli, kjer je bilo v starih časih naselje revnih ljudi.

Rabeljski red

V stari tarifi, ki menda izvira iz sredine 17. stoletja, so tudi nekatera določila, kako se mora ravnati rabelj. Rečeno je, da rabelj ne sme popivati s svojimi ljudmi, če polnoč kakor je delal prejšnje čase, ko je odiral gosposko ter zahteval čez mero od nje jedi in piščice. Določeno je bilo, da rabelj prejme za vsako miljo poti po 30 kr. Prve tri dni mu plačajo po 30 krajcarjev. Na poti pa mora živeti na svoje stroške s hlapi vred. Ko prispe v kraj, kamor je bil poslan, mu gre: po 2 bokala vina in za 2 kr. kruha kakor tudi hlapi; kosilo s tremi jedmi, kruhom in tremi bokali vina; večerja prav tako; za zajtrk in južino ne prejme kuhane jedi, temveč le po 3 police vina in kos kruha za 4 krajcarje. Na dan krvavega posla je dobil nametu navadno piščice kozarec žganja. Če je imel konja, so morali oskrbeti prehrano tudi živali. Razen tega so morali nuditi rabelju in hlapiu prenočišče. Za sam rabeljski posel je bila podrobno določena tak-

sa, ki nam razkriva marsikaj zanimivega, pa tudi — strahotnega.

Kaj vse je počemal rabelj

Iz tarife spredvidimo, kaj vse je rabelj počemal z obtožencem ali obsojencem in človeku se začne ježiti lasje. Rečeno je bilo: za postavljanje in prestavljanje leste, dokler ne spusti grešnika doli, čeprav ga je treba večkrat nategniti in ako ga je treba »dati v torturo« zjutraj in dopoldne, od vsakega »strogega izpraševanja« — goldinar; navezovanje uteži 30 krajcarjev; postavitve stola, ki nanj položi čarovnico — goldinar; za odrezanje las zločincu, 30 krajcarjev; za namestitev »malefichne osebe« zgoraj in za to, da ga sname ter obesi uteži (natezanje) — goldinar; za hrano zločincu na dan (nesrečnik je bil v oskrbi rabelja) — 18 krajcarjev; za odrezanje ušesa — 30 krajcarjev; za odsekanje prsta — 20 krajcarjev; za vrv — goldinar; za rabo meča — goldinar; za to, da nabije glavo ali roko na vešala — goldinar; za pripravo grmade — 3 gld. 33 kr., za vsakega obsojenca, ki zažge živega ali mrtvega — goldinar; za to, da pobije žival, ki jo je treba sežgati — 2 gold. (obsojenci so tudi živali), za razčvetenje in od vsakega kosa, ki ga nabije (razčvetene kose je rabelj nabijal na raznih krajih) — goldinar; za ščipanje s kleščami — 30 krajcarjev; za vlačenje (?) grešnika — goldinar po goldinar za pokop živega (!) obsojenca ali za utopitev, davljenje ali za to, da ga tare s kolesom. Rabelj je imel opravka tudi s samomorilci in pogajal se je za plačo z njegovimi sorodniki. Kazni za posamezne zločine, ki jih večkrat obsojencu niso niti dokazali ali mu je izvil lažno priznanje rabelj, so bile strašne, v pravem pomenu besede srednjeveške. Danes marsičesa ne moremo več razumeti, ker se ni moglo dobro zamisliti v miselnost srednjeveškega človeka.

Tudi ribe poznajo domotožje

Lososi se vedno znova vračajo iz morja v reke, kjer so se izlegli

Jegulje, ki priplavajo na drstenje v severozapadne evropske reke, imajo za seboj že dolgo življensko pot. Priplavajo namreč iz Sargasskega morja, torej iz severnega dela Atlantskega oceana, od Srednje Amerike, kjer se izlegajo. Stare so že tri leta, preden dosežejo evropsko obalo. V Evropi ostanejo jegulje šest let. Če v tem času jegulje nihče ne ujame, postane prej modrikasto črna riba sreemkasto svetla. Mnogi dosegajo s srebrnimi piščicami na hrbtni do 2500 km daleč tja do Belega morja. Navzlic tem dolгим potovanjem med Arktiko in južno švedske, pa lososi vedno znova najdejo pot nazaj v reke, kjer so se zlegli. Kjerkoli so ujeli v rekah s srebrnimi piščicami opremljene losose se je izkazalo, da so bili označeni v dotičnih rekah. Domotožje prežene losose vedno nazaj tja, od koder krenejo na dolgo pot.

pa temu ni tako. Predstojnik državnega zavoda za sladkovodne ribe na Norveškem je napravil več poskusov, podobnih onim s pticami selivkami. Samo tako je bilo mogoče kontrolirati povratek lososov. Zdravim in krepkim ribam pritrjuje na hrbtni plavut srebrno ploščico s številko in označbo, od kod so jo izpustili. Operacija ni posebno težka in riba jo lahko prenese. To lososa med plavanjem ne ovira. Mnogi dosegajo s srebrnimi piščicami na hrbtni do 2500 km daleč tja do Belega morja. Navzlic tem dolгим potovanjem med Arktiko in južno švedske, pa lososi vedno znova najdejo pot nazaj v reke, kjer so se zlegli. Kjerkoli so ujeli v rekah s srebrnimi piščicami opremljene losose se je izkazalo, da so bili označeni v dotičnih rekah. Domotožje prežene losose vedno nazaj tja, od koder krenejo na dolgo pot.

Dobri poznavalci lososov znajo vedno razločevati losose poedinih rek po velikosti in obliki telesa. Tako so točno dognali, da se lososi vedno znova vračajo k drstenju v reko, kjer so se sami izlegli. Nekdo so označili več sto mladih lososov pri Bergenju, da bi dobili zanesljiv dokaz o njihovem vračanju. Toda nesrečno naključje je hotelo, da so bili vsi ti lososi v morju ujeti. Lososi, ki priplavajo po rekah do morja, ne ostanejo v bližini domače obale, temveč odplavajo daleč na odprto morje. Losos, ki so mu pritrili srebrno ploščico v Trondhjemske fjorde, je priplaval čez 11 dni že do 1.100 km oddaljenega Oslofjorda. Nek drugi losos je pa priplaval v 52 dneh 2500 km daleč tja do Belega morja. Navzlic tem dolгим potovanjem med Arktiko in južno švedske, pa lososi vedno znova najdejo pot nazaj v reke, kjer so se zlegli. Kjerkoli so ujeli v rekah s srebrnimi piščicami opremljene losose se je izkazalo, da so bili označeni v dotičnih rekah. Domotožje prežene losose vedno nazaj tja, od koder krenejo na dolgo pot.

V Turčiji so cene padle

Turška vlada je prepovedala trgovcem in zasebnikom imeti vskladiščno blago. ki z njihovega gospodarsko panogo odnosa poklicem nima nič skupnega. Posledica tega je bila, da je naenkrat prišlo na trg mnogo blaga in da so cene zelo padle. Tudi enkratna oddaja premoženja, ki si lastnike takih skladišč poskrbeti za gotovino, je k temu znatno pripomogla. V mnogih primerih se prodajalcem sploh ni posrečilo najti odjemalce, ker se trgovci branijo večjih količin blaga. Nihče torej ne ve koliko denarja mu bo še ostalo po enkratni prisilni oddaji premoženja. Posledica tega je splošno padanje cen na vseh črnih borzah.

milij od tod utrjuje svoja poslopja, vežba svoje zapuščine s puškami, zadelava okna, ojačuje vrata in izpreminja svojo hišo v trdnjavo. Ta ve, kaj prihaja nad nas iz dežele Mohikancev, in se pripravlja, kakor le zna in more.

»Vojaščina je njegov poklic,« je odvrnil Henri, ki ga vse strašne napovedi niso mogle spraviti ob dobro voljo; »in kraljeva listina mu nalaga, da mora tako v miru kakor v vojni imeti utrjeno bivališče.

»Razen tega pa je treba pomisliti, da ima svoje ženske pri sebi,« je dodala Katarina. Če bi bilo nevarno, bi jih spravil kam drugam.

Vstala je, stopila bratu za hrbet in mu položila roke na ramena.

»Veja, Hepsiba, da je res, kar praviš,« je dejala in prislonila lice k njegovemu. »Ob mejah, od katerih prihajaš, se res pobijajo, in prav to je vzrok, da je Henri pripeljal Jeemsa in mene semkaj, kjer vladata z golj mir in prijateljstvo in kjer je ostudna kupčija, o kateri si pripovedoval, neznana. Sam zoper sebe si govoril, brat, kajti, če so stvari takšne, kakor praviš, bi se moral odtegniti nevarnosti in borbi ter se naseliti pri nas; šele tedaj bi bila naša sreča popolna. Vsa leta že prosim Boga, da bi prišel semkaj, . . . in ne bi nikoli več odšel!

»Če bomo tu skupaj živeli, bomo imeli že na tem svetu raj,« je pritegnil Henri.

»In jaz ti polščem ženo,« je Katarina nadaljevala. »Ženo, ki te bo iz srca ljubila; in dokler ne bosta sama imela otrok, vama posodiva pol svojega Jeemsa.«

Tudi Hepsiba je vstal in se rahlo izvil iz sestrinega objema.

»In vendar se bosta morala prav zaradi Jeemsa preseliti v kak kraj, kjer bo imel učitelja in se bo lahko naučil kaj več nego tu,« je rekel, obupno se oklepaje tega razloga, ko niso vsi prejšnji nič zalegli.

»V vsej Novi Franciji in vseh angleških kolonijah ga ni učitelja, ki bi prekosil našo Katarino,« je z nekakšnim ponosom odvrnil Henri. »Po francosko in po angleško je naučila Jeemsa več, nego bi se mogel naučiti v Albanyju ali v našem kolegiju v Québecu, kajti v Albanyju bi bil postal Anglež, v Québecu pa Francoz. Tako pa je oboje hkratu, Anglež in Francoz, kakor njegov oče in njegova mati, in se ne bo nikoli vojskoval zoper pripadnike narodov, ki sta njegova naroda.«

»Oh, o tem sem prepričana!« je vzkliznila Katarina. »Boga prosim, da ne bi moj Jeems nikoli prijel za orožje zoper svojega bližnjega.«

Ko se je Hepsiba pripravljala, da bi legel ob dečkovo stran, je nekaj trenutkov gledal dečka, ki je spal s smehljajem na ustnicah, in še v snu držal zraven sebe tisto blago iz rdečega žameta. Jeems je sanjal, in ko ga je stric tako zamišljen opazoval, mu je v sanjah smehljaj izginil iz obraza ter se umaknil čudni mrkosti. Hepsibi se je zazdelo, da znova sliši svakoje zadnje besede in sestrino prošnjo: in tedaj je zamrmral:

»Ne bosta te mogla obvarovati, dečko moj, . . . ne upanje ne molitev ne vsa njuna skrb ne bo nič po-

magala! Čas prihaja; in kadar napoči, se boš bil — bil kot junak; in boš postal to, za kar si se rodil: bojevnik! . . .

Bilo je, kakor da bi pri siju sveče temnordeče blago pritrjevalo Hepsibi. Zamisljeno je sklonil glavo, se počasi razpravil, upihnil luč in legel.

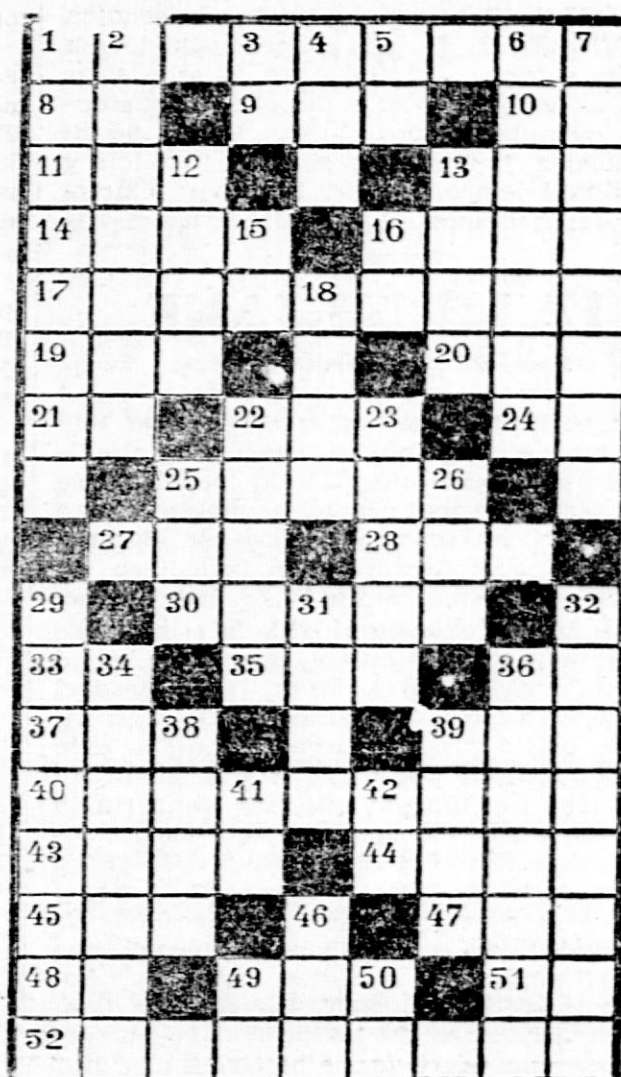
Ko se je Jeems drugo jutro še pred očetom in stricem odpravil na pot k Lussanovim, se ni obotvoril z nepotrebnimi stvarmi, orožjem in podobnim. Bil je v svoji vsadnji obleki iz blaga domače preje; na nogah je imel indijanske mokasine, na glavi pa čepico, okrašeno z orlovim peresom. Izpod čepice so mu padali lepi plavi lasje na ramena; in ker je imel za vse orožje samo lok, je bilo njegovo vitko mlado telo svobodno v svojih kretanjih in mnogo zaleše kakor prejšnji dan v nalašč izbranih oblačilih in bojeviti opravi.

Tudi lok je bil vzel le zato s seboj, ker ga je imel nekako za del svoje vnanosti, ne pa iz želje, da bi preizkušal svojo spretnost na ptičih in drugih živalih. Dečko je bil razigrane volje, po drugi strani pa trdno odločen. Vedel je, da se bo udaril s Pavlom Tachevim, če pride ta k Lussanovim; in to, kaj se bo zgodilo v spopadu, se mu je zdelo že naprej jasno kakor beli dan. Potem ko izroči Mariji Antonijeti Tonteurjevo žametno blago, se je hotel povzpeti v njenih očeh na vrhunec ugleda iz poraziti Pavla Tacha.

V palači Venezia: Proslava 20 letnice Poha na Rlm. — Duce sprejema Tajnika PNF s člani Direktorija in podpisuje člansko Izkaznico št. 1 za leto XXI.

Križanka št. 3

Besede pomenijo

Vodoravno: 1. vajenec pri hlevskem delu, 8. levi pritok reke Urala, 9. doba, razdobje, 10. veznik, 11. valutna kratica, 13. domača žival, 14. prednik Ljubljancev, 16. nevestina oprema, 17. Južni Američan, 19. veznik, 20. premikati se, 21. grška črka, 22. kipi, izvira, 24. začetnici imena in priimka izdajatelja slovenske literarne revije (1828—1869), 25. poje trobenta, 27. predplačilo, 28. pevski glas, 30. zveti, dvigniti s česa, odnesti, 33. igralna karta, 35. finski pristanišče, 36. prellog, 37. termin, 39. poglavar države v Belgiji, 40. španska pokrajina, 43. je kriva težkega, nemirnega spanja, 44. pesem, 45. okrajšano moško ime, 47. žensko ime, 48. francoski spolnik, 49. osnovna ploskev v prostoru, 51. avtomobilska značka za aneonsko pokrajino, 52. ime za notranjost prednjeazijske visoke planote.

Navpično: 1. pritok, Save v Srbiji, 2. veletoč v Južni Ameriki, 3. oblika pomočnega glagola, 4. Jezero na Tibetu, 5. egiptovski solčni bog, 6. znak na rami, 7. vrhovno sodišče, 12. smovni del človeka, 13. manjši, prijetni nasadi drevja, 15. rimsko število 101, 16. oblika pomočnega glagola, 18. nekritično zaupanje, prepričanje, 22. ptica, 23. muza ljubavne poezije, 25. vinorodna rastlina, 26. veznik, 29. bombon, 31. španska reka, 32. puščavski vlak, 34. bližnji, podoben, 36. oblika glagola, ki pomeni nekaj pobirati iz posode, 38. barva pri kartah, 39. ptica (množ.), 41. znak za kemično prvino, 42. medmet, 46. nevšečnost, škodljivost, 49. dva enaka soglasnika, 50. znak za kemično prvino.

RESITEV KRIZANKE ŠT. 2

Vodoravno: 1. Indogermanski, 10. dekani, 15. Narvik, 16. Epsom, 18. bob, 19. frača, 20. olupek, 22. stava, 24. lopa, 25. atom, 26. ris, 28. ed, 29. A. D., 30. Robinson Crusoe, 32. ceh, 34. čopek, 35. ib, 36. An, 38. Ineni, 40. oder, 43. el, 44. no, 45. Ra, 46. uta, 48. arkade, 50. Ob, 51. Aragonija, 52. Galicija.

Navpično: 1. inflacija, 2. naroden, 3. drap, 4. ovčar, 5. gja, 6. Ek, 7. melone, 8. NEP, 9. Iperu, 10. do, 11. Ems, 12. Abaddon, 13. nov, 14. Ibar, 17. skicirka, 20. otipati, 21. umsko, 23. Tesalec, 25. Aba, 27. Srb, 31. oči, 33. Hera, 37. soba, 39. nag, 41. da, 42. erg, 43. Edi, 44. noj, 46. un, 47. A(nton) J(anežič), 49. Al.

Bolgarija skrbi za svoje uradništvo

Bolgarski finančni minister Božilov je govoril v parlamentu o novem uradniškem zakoniku. Bolgarija ima okrog 200.000 državnih uradnikov. Minister je izjavil, da igra državno uradništvo veliko vlogo v upravi. Prej, ko so gospodarile v državni stranke, je bilo državno uradništvo ob vsaki izmenjavi vlade v nevarnosti, da ne bo več ostalo na svojih mestih. Vsaka vlada je imela med uradništvom svoje privržence, ki jih je favorizirala, dočim je svoje nasprotnike zapostavljala. Tako so si sedle vsaki izpremembi v vodstvu države premetstve vpokojitve in redukcije. Zda se uradništvu tega ni treba več bati.

Uradniške plače so bile sicer zvišane, toda uradništvo še vedno ni plačano tako, kakor bi moralo biti. Leta 1933. so znašale uradniške plače 3 milijarde levov, zdaj pa znašajo že nad 7 milijard. In vendar je že skrajni čas zvišati jih znova. Na drugi strani pa zajeti nove namestitve. Število državnih uradnikov je namreč že doseglo višek. Državni proračun znaša 25 milijard in od tega odpade samo na uradniške plače 7 milijard. Državni uradniki so po pretežni večini marljivji in vestni. Vlada je že izjavila, da hoče z vso odločnostjo pobiti birokratizem v državni upravi. Vlada je sklenila zvišati uradniške plače, za kar bo treba dobiti iz državnih sredstev še dve milijardi. Zato bo pa zahtevala vlada od uradništva še intenzivnejše in uspešnejše delo. Kdor ne bo hotel vestno delati bo odpuščen. Nova razdelitev državnega uradništva po skupinah pomeni pomostavljenje. Prej je bilo 150 različnih uradniških skupin, odsej jih bo pa samo 50. Končno je minister izjavil, da bo državno uradništvo v bodoče pravičnejše plačano po upoštevanju izobrazbe, službenih let in izkušenj.

Tisk inozemskih delavcev v Nemčiji

V nemški vojni industriji je zaposlenih zdaj več milijonov inozemskih delavcev. V Nemčiji izhaja za nje 35 dnevnikov in revij. Italijanski delavci imajo svoj list »Il Camerata«, flamski »De Vlaamsche Post«, valonski »L'Effort Wallone«, nizozemski »Van Hong«, francoski »Le Pont«, španski »Enlace«, slovaški »Slovenski tizden«, hrvaški »Domovina Hrvatska«, bolgarski »Rodina«, danski »Borgen«, letavci iz vzhodnih krajev pa »Holos«, »Bjeloruski rabotnik«, »Ukrajinec« in »Trude«.

J. O. CURWOOD:

Abrahamova polja

12 ROMAN

Francozi in Angleži se bijejo povsod, kjer koli srečajo drug drugega, in rdečebozi, ki so v službi enih, odirajo drugim kožo z glave. Celo belci so se oprijeli te igre, kajti Massachusetts je poslal Lovewella in njegovih petdeset mož na lov za indijanskimi in francoskimi glavami — brez razločka, čeprav govori ukaz o rdečebozi — in jim daje po pet šilingov plače na dan, mimo nagrade za vsak odrti skalp; in spodaj v newyorški državi plačuje sir William Johnson naš dobri angleški denar za človeške skalpe, med tem ko dajejo Francozi, kakor veš, po sto kron za vsako kožo z bele ali rdeče glave. Indijanci zdaj ne iščejo več živalskih kožuhov, temveč skalpe, kajti cene le-tem so višje, odvzem pa že naprej zagotovljen: mi drugi, tako Francozi kakor Angleži, pa se kosamo in jih zalagamo z whiskyjem, denarjem in orožjem, kakor da niso že dovolj pobesneli. Vse to se dogaja, vidva pa sedita tu kakor dvojica golobov z mladičmi v gnezdu in puščata okna odprta in vrata nezapahnjena, med tem ko je obljubljenih za vajina skalpa po petdeset funtov sterlingov in med tem ko vajin sosed Tonteur nekaj